

Wat is dat toch met dat Turks? Waarom maken Turkse leeders van het Nederlands zoveel volgordefouten?

Er zijn veel verschillen tussen het Turks en het Nederlands die kunnen verklaren waarom er in het Nederlands van moedertaalsprekers van het Turks (mvT) zoveel woordvolgordeproblemen voorkomen. Hieronder bespreek ik er slechts één:

In het Turks staat de persoonsvorm zo goed als altijd op de laatste plaats in de zin. Als mvT Nederlands leren kan dat tot problemen leiden, vooral in hoofdzinnen waar in het Nederlands de persoonsvorm immers op de tweede positie staat:

(1) Nederlands: Ergün *koopt* een boek

(2) Turks: Ergün kitap *alıyor* ('Ergün boek koopt')

Op het moment dat mvT geleerd hebben dat het Nederlands een andere volgorde heeft, zal die nog niet meteen correct worden toegepast. Er kan sprake zijn van een tussenstadium waarin de leeders al weten dat de persoonsvorm – met daarin de grammaticale informatie over getal, persoon en tijd- vóór het lijdend voorwerp komt. Het wordt echter moeilijk gevonden om die positie van het werkwoord achterin de zin meteen helemaal leeg te laten. Dat zijn ze niet gewend! Een veel voorkomende fout die mvT bij het leren van het Nederlands maken is dan ook dat ze twee werkwoorden gebruiken: één op de plaats waar het hoort volgens de Nederlandse regels, en één achterin de zin waar het hoort volgens het Turks. Eigenlijk zouden we dit niet als fout moeten beschouwen maar als 'al een behoorlijk eind op weg naar de Nederlandse constructie'. De grammaticale informatie staat al op de goede plaats, de vorm met vooral betekenisinhoud staat nog op de oude bekende plaats, zoals in de volgende voorbeelden, gebaseerd op de constructies die van de Craats (2005) bespreekt:

(3) Ergün is boek kopen¹

In (3) weet de spreker dat de persoonsvorm voor in de zin hoort maar vindt hij het ook erg moeilijk om dan geen persoonsvorm achterin de zin te hebben: er staan dus twee werkwoorden in de zin! De spreker weet dat de grammaticale informatie in het werkwoord voorin de zin moet staan en achterin de zin staat nog wel een werkwoordsvorm die inhoudelijke betekenis heeft maar de grammaticale informatie is naar voren 'verhuisd'.

Bron:

Ineke van de Craats (2005): *Is als voorloper van finietheid*'. Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen 74(2): 91-101.

De volgende website is zeer informatief: <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/nederlands-als-vreemde-taal>

---

¹ Hiermee wordt niet de veel complexere constructie 'Ergün is een boek aan het kopen' bedoeld.